آشنایی با جریان وهابیت(۱۵)

دفتر پژوهش pajuhesh.kh@gmail.com
علی بابایی آریا

یادآوری

در دو مقاله پیشین، مبانی وهابیت را در ذیل دو عنوان کلی توحید و شرک، بررسی کردیم و گفتیم که وهابیت از توحید مفهومی خود ساخته و تحریف شده ارائه می دهند و آن را به دو گونه توحید ربوبیت و توحید الوهیت تقسیم می کنند. همچنان که شرک نیز در نظر آنان، دامنه فراخی دارد و شامل هر گونه توسل با اولیاء خدا و عرض حاجت نزد قبور آنان می شود و توضیح دادیم که چگونه این مبنای نادرست، آنان را به تکفیر مسلمانان واداشته است.

دیدگاه های وهابیان

قرائت نادرست وهابیان از توحید و شرک، دیدگاه های آنان را به دیدگاه هایی نامعقول و عجیب تبدیل کرده است. این دیدگاه ها را در چند موضوع می توان بررسی کرد: روا ندانستن زیارت قبور پیامبر(ص) و اولیاء خدا، بدعت شمردن تبرک به آثار آن بزرگواران، روا ندانستن توسل به آنان، نامشروع دانستن جشن میلاد آنان و شرک پنداشتن سوگند به غیر خدا که نشان دهنده اوج تحجر و تنگ نظری آنان است.

روا ندانستن زیارت قبور پیامبر(ص) و اولیاء خدا

یکی از مهم ترین دیدگاه های عجیب وهابیان که مبتنی بر مبانی عجیب آنان ها است، روا ندانستن زیارت مضجع پیامبر(ص) و مشهد ائمه اطهار(ع) و به طور کلی، همه قبور است. البته گاهی از عبارات مبهم و متناقض آن ها چنین بر می آید که صرفا زیارت قبور با قصد قبلی و مسافرت به قصد زیارت را حرام می دانند نه مطلق زیارت را! عموما گمان می رود که بنیان گذار این اندیشه، ابن تیمیه بوده، ولی پژوهش ها نشان می دهد که پیشینه آن به بربهاری باز می گردد. چنان که ابن اثیر در حوادث سال ۳۲۳ ق به نامه ای اشاره کرده که خلیفه وقت، خطاب به بربهاری و پیروانش نوشته و در آن «انکار زیارت قبور ائمه و تشنیع بر زوارشان به بهانه بدعت» را از ویژگی های آنان بر شمرده و سخت نکوهیده است(۱). وانگهی، به باور بربهاری کسی از اهل قبله از اسلام خارج نمی شود مگر آن که چیزی از آیات خدا یا احادیث پیامبر(ص) را انکار کند، یا برای غیر خدا نماز یا قربانی گزارد، یا غیر خدا را بخواند، یا برای غیر خدا نذر کند، یا «گرد بت هایی که مشاهد می نامند طواف نماید»! (۲) چنان که محسوس است، تعابیر «ذبح برای غیرخدا»،«خواندن غیر خدا» ،«نذر برای غیر خدا» و «طواف به گرد بت هایی که مشاهد می نامند» و از همه مهم تر «شرک» خواندن آن ها، شباهت جالبی به تعابیر وهابیان دارد و به راستی الگوی کامل جریان وهابی است. طبعا منظور بربهاری از «طواف به گرد بت هایی که مشاهد می نامند»، زیارت قبور ائمه و صالحان بوده است.

بعدها ابن تیمیه نیز به پیروی از بربهاری، با جمود بر ظواهر برخی نصوص و پرهیز از تفسیر عقلایی آن ها، زیارت قبر پیامبر(ص) و اولیاء خدا را به ویژه در صورت سفر و قصد قبلی، حرام شمرد؛ دیدگاه عجیبی که از زمان خود او تاکنون، سخت مورد مخالفت علمای اسلام قرار گرفته است.

هم اکنون وهابیان به پیروی از بربهاری و ابن تیمیه و مخالفت با همه علمای اسلام ، زیارت روضه نبوی با قصد و سفر را بدعتی نامشروع و بستری برای شرک و غلو می شمارند! گاهی جهالت اینان چنان با جسارت آمیخته می شود که زائران بارگاه ملکوتی رسول خدا(ص) را زائران سنگ و آهن می پندارند و زائران شیفته اهل بیت (ع) را «بندگان قبور» لقب می دهند! در حالی که بی هیچ تردیدی زیارت رسول خدا(ص) و ائمه طاهرین (ع) بنا بر احادیث مشهور نبوی و دیدگاه قطعی اهل بیت(ع) و اتفاق نظر همه علمای مذاهب اسلامی نه تنها مشروع بلکه مستحب موکد است. حتی علمای مذهب ظاهری، زیارت قبر را ولو یک بار در زندگی، واجب شمرده اند و برخی از مالکیه وصوفیه نیز در مورد قبر پیامبر(ص) با آنان هم نظرند و زیارت آن مضجع شریف را واجب دانسته اند و حنفیه نیز آن را نزدیک به واجب شمرده اند (۳) و این بیش از هر چیز به خاطر روایات صریح و صحیح است که در این باره وارد شده است. چنان که به عنوان نمونه، در منابع روایی شیعه از رسول خدا(ص) روایت شده است که فرمود: «من زارنی أو زار أحدا من ذریتی زرته یوم القیامه فأنقذته من أهوالها» (۴)؛ یعنی:« هر کس من یا یکی از فرزندان مرا زیارت کند در روز قیامت او را زیارت خواهم کرد و از ترس های آن رهایی خواهم بخشید». در منابع روایی اهل سنت نیز از رسول خدا(ص) روایت شده است که فرمود:«ما بین قبری و منبری روضه من ریاض الجنه» (۵)؛ یعنی:« ما بین قبر من و منبرم بوستانی از بوستان های بهشت است» . همچنین، در منابع روایی اهل سنت، از آن حضرت روایت شده است که فرمود: «من زار قبری بعد موتی کان کمن زارنی فی حیاتی»(۶)؛ یعنی: «هر کس قبر مرا پس از مرگم زیارت کند مانند کسی است که مرا در حال حیاتم زیارت کرده باشد» . همچنین در روایاتی از طریق اهل سنت تاکید شده است که صحابه پیامبر(ص) قبر مطهر آن حضرت را زیارت می کرده اند.

از دیگر دلایل روا بودن زیارت قبر پیامبر(ص) ، اجماع مسلمانان است. بنا بر تعبیر برخی علمای اهل سنت، بسیاری از علماء و فقهای برجسته مسلمان به اتفاق نظر مسلمانان بر روا بودن زیارت روضه نبوی تصریح و تاکید کرده اند که اختلاف نظر آنان تنها در وجوب یا استحباب آن است؛ به این معنا که آیا زیارت قبر شریف پیامبر(ص) واجب است یا مستحب؟! بنابراین کسی که در اصل روا بودن آن اختلاف کند بر خلاف اجماع مسلمانان سخن گفته است(۷). از سوی دیگر، روشن است که وقتی زیارت قبر شریف پیامبر(ص) از نهایت فضیلت برخوردار است، سفر برای آن نمی تواند حرام باشد و طبعا قصد انجام مستحب، مستحب است.

پی نوشت ها

۱ - بنگرید به: ابن أثیر، علی بن أبی الکرم (د.۶۳۰ق)؛ الکامل فی التاریخ، ج۸ ، ص ۳۰۸، دار صادر، ۱۳۸۶ ق.

۲ - ابن ابی یعلی، محمد(د. ۵۲۱ق)؛ طبقات الحنابلة، ج۲ ص ۲۲ (متن و پانوشت)، دارالمعرفة.

۳ - برای آشنایی بیشتر با این دیدگاه مذاهب اسلامی، بنگرید به : بابایی آریا، علی؛ جریان شناسی تاریخی فقه سلفی (پایان نامه کارشناسی ارشد دانشگاه فردوسی مشهد)، ص۱۹۷.

۴ - ابن قولویه، جعفر بن محمد(د. ۳۶۸ ق)؛ کامل الزیارات، ص۴۱، نشر الفقاهة، ۱۴۱۷ ق.

۵ - بیهقی، احمد بن حسین(د۴۵۸ق)؛ السنن الکبری، ج۵، ص ۲۴۶، دارالفکر.

۶ - دارقطنی، علی بن عمر(د. ۳۸۵ق)؛ سنن الدارقطنی، ج۲. ص۲۴۴، دارالکتب العلمیه، ۱۴۱۷ق.

۷ - دحلان، احمد زینی(د.۱۳۰۴ق)؛ الدرر السنیة فی الرد علی الوهابیة، ص ۴ (به نقل از ابن حجر)، مکتبة ایشیق.

ضرورت هماهنگی هستی شناسی با معرفت شناسی در نظام آموزشی

محمد علی ندائی-شکی نیست که برای برخورداری از یک نظام تعلیم و تربیت منسجم باید هستی شناسی با معرفت شناسی هم جهت و هماهنگ باشد. از این رو نمی توان در عرصه هستی شناسی به ماوراء محسوس هم چون توحید و معاد و وحی اعتقاد داشت اما در معرفت شناسی تنها و تنها حس و تجربه را معیار و ملاک سنجش و ارزیابی درستی و نادرستی افکار و اندیشه ها به شمار آورد. به بیان دیگر هستی شناسی الهی نظام معرفتی متناسب با خود را طلب می کند و هستی شناسی مادی هم معرفت شناسی خاص خود را می طلبد. به خاطر همین ضرورت تناسب نظام هستی شناسی با معرفت شناسی است که آیت ا... جوادی آملی در تفسیر موضوعی قرآن می گوید: «اگر ما گفتیم معیار سنجش حس و تجربه است، نمی شود با این معیار معارف قرآن را سنجید و اگر گفتیم معیار سنجش تنها حس و تجربه نیست، بلکه عقل و براهین عقلی که در دسترس حس و تجربه نیستند، نیز معیار پذیرش افکار و معارفند، آن وقت می شود روی این معیار با معارف قرآن رو به رو شد.»اکنون این سوال مطرح می شود که چه چیزی این تناسب را ضروری کرده است؟ در پاسخ به این سوال باید به وجه تمایز هستی شناسی الهی و هستی شناسی مادی و تفاوت مهم آن ها در عرصه معرفت شناسی توجه کرد. می دانیم یکی از شاخص های تفاوت این دو هستی شناسی، محدود بودن هستی به محسوسات و عالم شهود و محدود نبودن آن به این جهان است. در نگاه ماتریالیست ها ماده اصل و اساس همه چیز است و ماوراء ماده و محسوس خیال و خرافه به شمار می رود. اما در منظر هستی شناسی الهی، اصل وجود و وجود مطلق، خداوند است که ماوراء محسوس است. این دو جهان بینی در عرصه معرفت شناسی هم بالطبع تفاوت دارند. ماتریالیست ها معیار ارزیابی و سنجش را حس و تجربه می دانند و بر این اساس معارف متافیزیکی یعنی مسئله توحید، وحی، قیامت و مسائلی را که با حس قابل درک نیستند، قبول ندارند و اعتقاد به این امور را خرافه می شمارند. اما الهیون، بر این باورند؛ همان طور که با حس و تجربه می شود چیزی را پذیرفت، با برهان و بحث های عقلی هم می شود چیزی را پذیرفت که نه قابل احساس است و نه مورد تجربه قرار می گیرد. اینان حتی ادعا می کنند که تنها با براهین عقلی می توان به شناخت رسید و حتی ارزش تجربه را هم بر برهان عقلی متکی می دانند. علامه طباطبایی به مناسبت آیه شریفه «یومنون بالغیب» بحثی فلسفی را در این باره مطرح می کند و می نویسد: آیا می توان بر غیر ادراکات حسی، یعنی حقایق عقلی تکیه کرد؟ این سوالی است که در پاسخ آن اختلاف نظر شدیدی در میان دانشمندان پیدا شده است. قدمای فلاسفه و نیز فلاسفه اسلامی به آن پاسخ مثبت می دهند و می گویند هم بر حس و هم بر عقل می توان تکیه کرد، بلکه بر این نظرند که استدلالات علمی شامل امور حسی (از جنبه حسی بودن) نمی شود. ولی غربی ها به ویژه دانشمندان علوم طبیعی به این سوال پاسخ منفی می دهند. این فیلسوف آن گاه به دلیل این دانشمندان اشاره می کند و می گوید: «دلیل آن ها این است که در برهان های عقلی خالص، اشتباهات زیاد رخ می دهد و میزان سنجش درست و نادرست یعنی تجربه هم در آن راه ندارد، به خلاف ادراکات حسی زیرا هر گاه ما حقیقتی را با حس درک کردیم به وسیله آزمایش و تکرار هر گونه شک و تردید درباره آن را از بین می بریم.» سپس با چند دلیل بطلان آن را ثابت می کند. آیت ا... جوادی هم با تفصیل بیشتری این بحث را مطرح کرده و پاسخ داده است. ایشان با بیان این که غیب پشتیبان شهادت است و عقل تجربه را پربارتر می کند، می نویسد: « قرآن می گوید، مومن کسی است که از روح الهی بهره می گیرد و به غیب تکیه می کند، «الذین یومنون بالغیب» آن چه نادیدنی است به آن ایمان دارد و در پرتو آن غیب، به شهادت بها می دهد. او جهان را در کنار ایمان به غیب می نگرد. او پدیده های عالم را در پرتو نور غیب می بیند. او هر چه می بیند اول با معیار غیب آن را می بیند و بعد درباره دیده های مشهودش داوری می کند، لذا همین که چشم باز کرد و با جهان در ارتباط بود، اول خدا را می بیند بعد عالم را از این رو در پرتو ایمان به غیب هم به وحی ایمان می آورد و هم به قرآن کریم، هم به قیامت و هم به مبداء هستی.»حال با توجه به این تفاوت آیا نباید بین نظام هستی شناسی و نظام معرفت شناسی ما هماهنگی و تناسب باشد؟ آیا می توان به معرفت شناسی مادی که معیار سنجش را تنها تجربه و حس می داند در معارف انسانی و الهی، بسنده کرد و ضرورت تحول در علوم انسانی را جدی نگرفت؟ و آیا هم اکنون این تناسب بین جهان بینی و معرفت شناسی ما برقرار است؟ به نظر برخی صاحب نظران پاسخ منفی است. از این رو اگر می خواهیم علم بومی و اسلامی تولید کنیم چاره ای جز ایجاد تناسب بین این دو نظام نداریم. چنان که نظام فکری و معرفتی غرب نیز بر این اساس مهندسی شده و تعلیم و تربیت آنان نیز از این عنصر بهره مند است.

حجت الاسلام ربانی گلپایگانی:

ایمان به غیب، شاخص تمایز جهان بینی الهی و مادی است

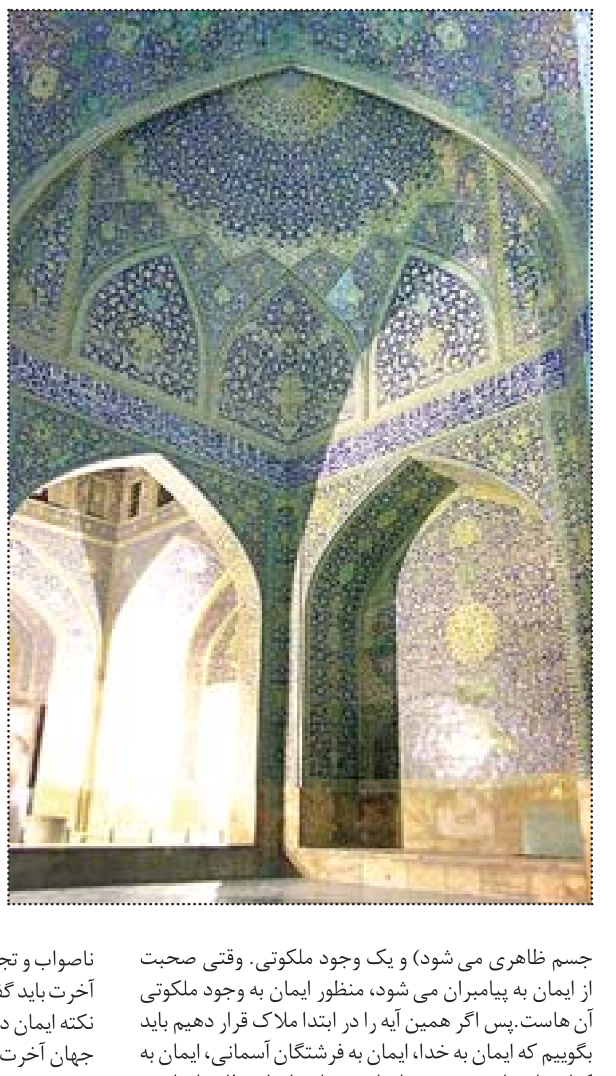

علیرضا شریفی-در آیات آغازین سوره بقره، هنگامی که قرآن نشانه های مومنان را برمی شمارد،«ایمان به غیب»(یومنون بالغیب) را یکی از آن نشانه ها نام می برد.

در حقیقت قرآن کریم، هنگامی که شاخص های تمایز مومن از غیرمومن(اعم از کافر و منافق) را بیان می کند، یکی از آن شاخص ها را، «ایمان به غیب» می داند و می فرماید: مومنان کسانی هستند که به «غیب» ایمان دارند. علامه طباطبایی در ذیل آیه شریفه پس از آن که ایمان را قرار گرفتن عقیده در قلب توصیف می کند، در توضیح «غیب» می فرماید: غیب نقطه مقابل شهود و حضور است و منطبق بر ماوراء محسوسات می شود. علامه آن گاه به مصادیق غیب اشاره و می گوید: «غیب یعنی خداوند و آیات او که از حس ما پنهان است و هم چنین مسئله وحی و... » ایشان با اشاره به همین آیات که نشانه های مومنان را بیان می کند، اظهار می دارد که در این چند آیه به اصول دین اشاره شده است و آن گاه نکته ای را یادآور می شود و می گوید: «آری قرآن به طور مکرر مردم را به عدم قناعت به محسوسات و پیروی از عقل سلیم و فکر خالص دعوت می کند.»

آن چه مفسرانی چون علامه طباطبایی و مانند آن از این آیه استفاده کرده اند آن است که اتکای صرف بر ادراکات حسی و حسی گرایی صرف برخلاف تفکر و اندیشه های قرآنی است. به تعبیر آیت ا...جوادی آملی ، در تفسیر موضوعی قرآن، غیب معیار سنجش اندیشه هاست. به نظر ایشان : «آن چه ترازوی سنجش افکار وعلوم است و آن چه معیار تحقیق ورسیدگی به افکار و اندیشه هاست امری است غیبی و غیرقابل لمس و تجربه». بنابراین آیه شریفه به نوعی رد رویکرد ماتریالیست هاست که تنها و تنها تجربه و حس را معیار وملاک سنجش درستی و نادرستی می دانند ، به معیارهای عقلی اعتنا نمی کنند و معارف متافیزیکی چون توحید و وحی و قیامت را خرافی می شمارند. در گفت و گویی با حجت الاسلام والمسلمین علی ربانی گلپایگانی از فضلای حوزه علمیه قم و صاحب نظران کلام اسلامی، ابعاد ایمان به غیب، پیامدها و وجه شاخص بودن آن را بررسی کرده ایم.

قرآن کریم، یکی از ویژگی های مومنان را ایمان به غیب مطرح کرده است؛ براین اساس باید پرسید که منظور از غیب در آیات قرآن چیست؟

غیب برحسب ظاهر در برابر شهود به کار می رود. غیب شامل آن چیزهایی است که با چشم دیده نمی شوند؛ ولی در عالم شهود، همه چیز به چشم ظاهر دیده می شود. بنابراین از نظر لغوی می توان گفت که ما به دیده نشده غیب می گوییم و عالم غیب هم به همین نادیده ها اطلاق می شود، یا به عبارت دقیق تر به عالمی گفته می شود که با حواس ظاهر قابل ادراک نباشند. مصادیق «غیب» از منظر دین زیاد است که مهم ترین و بارزترین آن در این دیدگاه، وجود خداوند متعال است. ایمان به غیب هم که از ویژگی های مومنان برشمرده شده بیش از هرچیز دایر بر اعتقاد و ایمان به خداوند است.اما مسائل دیگری هم هست که از همین اعتقاد و ایمان بنیادین نشات می گیرد؛ مثل اعتقاد به وجود فرشتگان لذا در آیات شریفه قرآن، در این باره آمده است: «آمن الرسول بما انزل الیه من ربه و المومنون کل آمن بالله و ملائکته و کتبه و رسله» بنابراین ایمان به ملائکه و فرشتگان الهی هم جزو غیب است.از سوی دیگر خود«وحی» هم از اساسی ترین، جلوه های غیب به شمار می رود. حتی درباره پیامبران هم باید گفت که آن ها یک وجود و جسم ملکی دارند(مثل همه انسان ها که شامل همین جسم ظاهری می شود) و یک وجود ملکوتی. وقتی صحبت از ایمان به پیامبران می شود، منظور ایمان به وجود ملکوتی آن هاست.پس اگر همین آیه را در ابتدا ملاک قرار دهیم باید بگوییم که ایمان به خدا، ایمان به فرشتگان آسمانی، ایمان به کتاب یا همان وحی و نیز ایمان به پیامبران از مظاهر ایمان به غیب محسوب می شود.در کنار این ها باید از ایمان به جهان آخرت و جهان برزخ هم نام برد. برپایه آموزه های دینی،مومن کسی است که در کنار ایمان به خدا به جهان آخرت، به عالم برزخ و به بهشت و به طور کلی به معاد ایمان دارد. این ها شاخص های غیب در جهان بینی الهی است. در روایات هم آمده که اعتقاد به وجود امام عصر(عج) نیز از مصادیق ایمان به غیب است. البته امام عصر(اوراحنا فداه) وجود دارند؛ ولی از چشم ظاهربین ما غایب اند و بر فرض هم که ببینیم نمی توانیم ایشان را بشناسیم.بنابراین، به طور مختصر، باید گفت: ایمان به غیب ، بنابر همین مصادیقی که بیان شد، در دین مبین اسلام جایگاه خاصی دارد.

ایمان به غیب چه آثار و پیامدهایی برای مومنان و برای پیروان دین دارد؟

اصولا نگرش انسان با ایمان به غیب عمق و توسعه پیدا می کند،یعنی انسانی که اعتقادی به عالم غیب ندارد. جهان و موجودات را در همین عالم ماده خلاصه می بیند و یا حیات انسان را محدود به تولد و مرگ می داند. کسی که ایمان به معاد ندارد، زندگی اش با تولد آغاز و با مرگ به پایان می رسد. در حالی که اگر انسان مومن باشد، حیات او ابدی و بی پایان است و مرگ تنها یک مرحله است. در واقع زندگی و مرگ وارد شدن از یک نشئه به نشئه دیگر است. ولی تفاوت در این است که نشئه آن جهانی، یعنی کیفیت و چگونگی آن تا حد زیادی بستگی به خود فرد دارد. در عالم طبیعت انسان، نقشی ندارد، به این معنا که جهان طبیعت ساخته شده و آماده شده است و ما به آن وارد می شویم، در حالی که سرای آخرت، کیفیت و ماهیت دیگری دارد، انسان در این جهان مادی، سرای آخرت خود را می سازد. آن دنیا پیامد رفتار این جهانی است. بنابراین انسان خودش حیات اخروی خود را می سازد. «لیس للانسان الا ما سعی و ان سعیه سوف یری» یعنی انسان نتیجه سعی و کوشش خود را در آن جا می بیند؛ تجسم و بازتاب رفتار و اعمال نیک بهشت است و تجسم اعمال ناصواب و تجسم گناه، دوزخ است.بنابراین در رابطه با جهان آخرت باید گفت: انسان خود نقش مولد دارد و اگر کسی به این نکته ایمان داشته باشد و بداند که او هر لحظه در حال ترسیم جهان آخرت خود است، این دیدگاه در زندگی او بسیار موثر خواهد بود.چنین فردی دیگر، هر حرفی را نخواهد زد و هر کاری را انجام نخواهد داد.این دیدگاه منجر به تحول اساسی در زندگی او خواهد شد، در واقع او به شاخص ها و پارامترهایی که خداوند برایش معین کرده است رو خواهد آورد.از سوی دیگر آن که به خداوند متعال به عنوان قادر، حکیم، مهربان، دانای به غیب و به عنوان اول و آخر همه چیز نگاه می کند و خداوند را به خود نزدیک تر از رگ گردن می بیند و او را در هر صفتی و در هر ویژگی خوبی، سرآمد می داند، یا به عبارت درست تر خدا را منشاء خیر و نیکی می داند، چنین انسانی نگرش متفاوتی نسبت به همه چیز پیدا می کند. او جهان را نمود فعل آفریدگار حکیم می بیند. از این رو همه چیز برای او زیباست. حتی او شداید و سختی های این جهان را نیز به گونه ای دیگر تعبیر و تفسیر می کند. در واقع او این ها را در راستای این جهان آفرینش می بیند و برای خود هم نقشی قایل است، از این رو تحمل او در هنگام سختی ها و شداید افزایش پیدا می کند و به او این امکان را می دهد که بتواند در برابر آن بایستد و دچار افسردگی و ضعف نشود. در حدیث آمده است که مومن خودکشی نمی کند. همین است که می بینیم خودکشی در میان جوامعی که پایگاه ایمانی ندارند، روز به روز دارد توسعه می یابد. ایمان به غیب در این آیه هم آمده است که «الا بذکرالله تطمئن القلوب» یعنی آرامش در پرتو ذکر خداوند و در پرتو ایمان به خداوند به دست می آید. اگر خواسته باشیم نمونه ای بدهیم می توانیم از حضرت امام(ره) مثال بزنیم؛ آرامش و وقار ایشان، در شرایط مختلف، در بحران ها و در پیشامدهای مختلف جای بسی تامل دارد، زندگی امام(ره) از این حیث که ایشان هم عصر ما بودند، می تواند یک الگو باشد و ما الگوهای خود را محدود به بزرگان دین در گذشته نکنیم. این که زندگی امام(ره) این قابلیت را دارد به این دلیل است که ایشان دارای اعتقادات و باورهای بسیار محکمی بودند و ایمانشان بسیار قوی بود، پس اگر ما نیز به ایمانی قوی مجهز شویم، می توانیم زندگی متفاوت و تاثیر گذاری داشته باشیم.

آیا در ادیان دیگر هم این تاکید نسبت به غیب دیده می شود؟

به طور کلی در ادیان آسمانی، ما شاهد این گرایش هستیم. پیامبران از سوی خداوند متعال مبعوث شده بودند و جملگی مردم را به ایمان به خدا و ایمان به جهان آخرت تشویق می کردند. اما در ادیان غیرآسمانی، این مسئله به شکلی که در ادیان آسمانی و به ویژه با آن چه که در قرآن کریم آمده است دیده نمی شود.گرچه نوعی معنویت، اخلاق، انسان گرایی، عرفان و... در آن ها دیده می شود؛ در واقع آن ها مبنایی دیگر دارند اما در مجموع همه چیز به فطرت انسان برمی گردد؛ این فطرت هم جنبه الهی دارد؛ ولی انسان گاه در مسیر خود دچار اشتباه و خطا می شود و ادیان آسمانی برای رفع همین خطاها آمده اند. در هر صورت موضوع ایمان به غیب در دین اسلام وضعیت کاملا روشنی دارد و اهمیت آن با توجه به تاکیدات قرآن برای ما روشن است.

آیا درباره مسئله «غیب» و مصادیق آن در تفاسیر اتفاق نظر وجود دارد یا خیر؟

در مفهوم کلی آن، بحث و مناقشه ای دیده نمی شود. مصادیقی هم که ذکر شد،تا حد زیادی مورد قبول مفسران است. البته این مسئله نیاز به تحقیق دقیق دارد؛ ولی این اندازه که نام برده شد، مثل وجود باری تعالی، وجود معاد، فرشتگان و وحی از موضوعاتی هستند که مورد توافق اند. مفسران شیعه وسنی این موارد را بیان کرده اند، ولی در مورد امام زمان(عج) آن چه گفته می شود براساس روایات شیعه است . در هر صورت کلیات مورد توافق است و این طور نیست که مثلا در مورد مفهوم غیب اختلاف نظر جدی وجود داشته باشد.

آیا می توان گفت «ایمان به غیب» یکی از شاخص های جهان بینی الهی در برابر جهان بینی های مادی است؟

بله صحیح است چون جهان بینی مادی به غیب معتقد نیست منتهی بعضی از ادیان غیرآسمانی مانند بودا وجود دارند که به خدا اعتقاد ندارند اما در عین حال به حقایقی غیبی به معنای غیرمادی هم معتقدند بنابراین اگر ایمان به غیب به مرز بین مادی گرایی و اعتقاد به جهان متافیزیک تفسیر شود می توان آن را شاخص جهان بینی الهی دانست و گام اول جهان بینی الهی به معنای خاص کلمه شمرد و از «ایمان به غیب» نفی ماتریالیست را برداشت کرد.

در تفاسیر قرآن، هنگام بحث از مصادیق«غیب» اسمی از جن به میان نیامده است، آیا غیب شامل جن هم می شود یا نه؟

در آیات قرآن «جن » به عنوان یکی از مولفه ها و مصادیق ایمان به غیب مطرح نشده است. در حالی که از ملائکه و فرشتگان به عنوان یکی از مصادیق ایمان به غیب یاد شده است.اگرچه به لحاظ پنهان بودن، می توان آن را از مصادیق «غیب» به حساب آورد اما اعتقاد به آن ها جزو لوازم ایمان نیست.

سبک زندگی و نگرش غربی در بازی های رایانه ای ترویج می شود

رسانه بازی با برخورداری از ویژگی هایی چون خشونت، عدم پوشش مناسب شخصیت ها، هیجان و استرس بالا، القای حس ناامیدی و مکاتب فکری مختلف اهداف خاصی را در حوزه عملیات روانی دنبال می کند که فراگیر شدن این گونه بازی ها به مرور باعث سقوط ارزش ها و فرهنگ بومی کاربران خواهد شد. رئیس ملی بنیاد بازی های رایانه ای در همایش «نبرد بازی ها» که از سوی دفتر تبلیغات اسلامی در نگارخانه اشراق مشهد برگزار شد با بیان این مطلب اظهار داشت: در پی صحبت های رهبر انقلاب با شورای عالی انقلاب فرهنگی در مورد تولید بازی های رایانه ای، این امر در دستور کار شورا قرار گرفت و بنیاد ملی بازی های رایانه ای تشکیل شد. به گزارش روابط عمومی دفتر تبلیغات اسلامی دکتر بهروز مینایی تقویت مبانی فرهنگی را از اهداف تشکیل این بنیاد برشمرد و گفت: کنترل بازی ها مشکل بسیاری از کشورهاست و حتی در آمریکا اگر نوجوانی بازی های ممنوع برای زیر ۱۸ سال را استفاده کند، زندانی می شود. وی بازی را رسانه ای جدید و نقطه تلاقی سرگرمی و آموزش دانست و با اشاره به تاریخچه ورود بازی ها به ایران اظهار داشت؛ بازی در ایران از اواخر دهه ۶۰ حضور داشته و تولید بازی داخلی از ۱۰ سال پیش مورد توجه واقع شده است اما از سال ۸۶ به طور جدی پیگیری شده است. مینایی بنیاد ملی بازی های رایانه ای را بالاترین نهاد متولی بازی های رایانه ای دانست و گفت: یک تیم قوی ۲۰ نفره از کارشناسان روانشناسی و جامعه شناسی را تشکیل دادیم که بازی ها را از ابعاد مختلف بررسی کردند و ۸ هزار بازی را باتوجه به مولفه های بومی تحت عنوان «نظام رده بندی اسرا» رده بندی کردند. وی با بیان این که هم اکنون نظام رده بندی اسرا از بهترین نظام های رده بندی دنیا محسوب می شود از رشد ۱۶۵ درصدی بازی های آن لاین خبر داد و گفت: بیش از ۱۵ ژانر و سبک بازی وجود دارد که بیش از ۸ ژانر آن در ایران رایج است و عمدتا خشن است و برای موفقیت یا باید کشت و یا کارهای خلاف دیگر انجام داد. وی افزود: به عنوان مثال بازی GTAیک فضای آزاد صددرصد در اختیار کاربر می گذارد که می تواند هر کاری از کشتن پلیس و دزیدن ماشین گرفته تا کارهای خلاف دیگر را انجام دهد تا امتیاز بگیرد. هم چنین «سیمز» یک نوع بازی است که زندگی غربی را مشابه سازی کرده است و در آن شما زندگی را آغاز می کنید، ازدواج می کنید و دارای فرزند می شوید و پس از مدتی طولانی پیر می شوید. مینایی اظهار داشت: در این بازی که به ظاهر سراسر آرامش است شما شهر، خانه، خانواده، لوازم منزل، زاویه دید منزل و حتی شخصیت و چهره پردازی و پوشش افراد مختلف را انتخاب می کنید، انواع نیازها و خواسته های خود را مطرح می کنید و پاسخ می گیرید اما در هیچ جای این بازی اثری از معنویت نیست. وی با بیان این که یک عده روان شناس سکولار سه سال تلاش کرده اند تا بازی «سیمز» را با تفکرات خودشان طراحی کنند گفت: سیمز یک بازی انگلیسی است که کمپانی های آمریکایی آن را ترویج کرده اند که در آن مرگ به شکل مهیبی تصویر شده و دو نوع مرگ نمایش داده می شود، به گونه ای که اگر بیرون منزل باشید با دستگاهی شبیه موبایل

به خداوند (موجودی مافوق بشر) اعلام می شود و یک جایی یک سنگ قبری در بیرون منزل گذاشته می شود و شما می میرید و اگر داخل منزل باشد، گلدانی که خاکستر شما در آن است نشان داده می شود (سوزاندن جسد، برگرفته از فرهنگ شرقی کهن و ترویج بوداست) اما در «سیمز سه» می توانید مرگ را کنترل کنید و در ازای پرداخت پول یک زندگی ابدی داشته باشید که نوع زندگی از عادی تا مرفه هم به میزان پول پرداختی شما بستگی دارد.رئیس بنیاد ملی بازی های رایانه ای با اشاره به این که ۱۵ سال است ذائقه مخاطبان ایرانی با این گونه بازی ها پاسخ داده شده است، برخورد فعال با این گونه بازی ها را ضروری دانست و گفت: بهترین راه تولید بازی های ایرانی است.وی در پاسخ این نقد که چرا اغلب بازی های تولیدی داخل به موضوعات اساطیری پرداخته است، تصریح کرد: ذهن بچه های ما فعلا به بازی های خشن خو کرده و بازار ما این ساخت اساطیری را می پسندد لذا باید به تدریج این ذائقه را تغییر داد تا به جایی برسیم که در غیر بازی اساطیری و خشن هم کاربر بیش از نیم ساعت پای بازی بنشیند و خسته نشود. مینایی با تاکید بر ضرورت نهضت جنبش نرم افزاری ساخت بازی از سطح عادی تا حرفه ای در کشور گفت: تنها گرافیک در بازی مهم نیست بلکه سناریو، پردازش هنری و بازی نامه نویسی نیز در جذابیت بازی نقش مهمی دارند. رئیس بنیاد ملی بازی های رایانه ای در پاسخ این سوال که آیا بنیاد برای ساماندهی و تهیه لیستی از گیمرهای ارزشی برنامه ای دارد ابراز داشت: برای تولید بازی، نیاز به دوره های آموزشی داشتیم که شرکت های داخلی باتوجه به این که لازم بود حداقل شش ماه نیروی فعالشان را روی این دوره بگذارند هیچ یک قبول نکردند لذا از استادان خارجی دعوت شد و در حال حاضر چنین لیستی در بنیاد نداریم. لازم به ذکر است در ابتدای این نشست که سه شنبه ۲۰ بهمن از سوی استودیو چند رسانه ای انعکاس وابسته به دفتر تبلیغات اسلامی خراسان رضوی برگزار شد، نمایش« سلام دشمن» در رابطه با عملیات روانی دشمن در بازی ها و تاثیرات منفی آن در شخصیت کاربران اجرا شد.

فعالیت‌های گروه مطالعات اسلام و غرب تشریح شد

گروه "مطالعات اسلام و غرب" با رویکرد تمدنی به بررسی بنیان‌های فکری و نظری نظام‌های عینی و الگوهای عملی، و مناسبات بیرونی دو جهان اسلام و غرب می‌پردازد. به گزارش ایسنا، حجت‌الاسلام والمسلمین حبیب‌اله بابایی مدیر گروه "مطالعات اسلام و غرب" پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی در تشریح اهداف گروه گفت: این گروه بر اساس رویکرد تمدنی تلاش می کند با بررسی نظام‌های عینی و الگوهای عملی تمدن‌ساز و همزمان با شناخت بنیان‌های معرفتی اسلامی، گامی در راستای توسعه مطالعات در زمینه شناخت علمی زیرساخت‌های لازم برای ایجاد تمدن اسلامی بردارد. وی درباره ضرورت تشکیل گروه در سطح سازمانی هم گفت: شکاف مباحث نظری محافل آکادمیک از جمله حوزه‌های علمیه، با نیازهای علمی نظام برای اداره جامعه، ضرورت شناخت ویژگی‌های تمدنی دنیای معاصر و تلاش در جهت به‌روز کردن تحقیقات بر اساس نیازهای جامعه و نظام اسلامی را اجتناب ناپذیر کرده است. حجت‌الاسلام بابایی گفت: این گروه تلاش می کند با نگرشی راهبردی و ایجاد بستری مناسب، تلاش علمی و فراگیر محققان و پژوهشگران در جهت تدوین مبانی علمی نظام‌ها و الگوهای عینی اداره اجتماع و تمدن‌ساز براساس آموزه‌های دینی و شرایط و نیازهای عصری را سامان بخشد و همزمان نیز می کوشد تمدن غرب را به عنوان یك دستاورد بشری در ایجاد تمدن، با هدف شناخت، بهره‌گیری و آسیب‌شناسی این تجربه برای شناسایی نیازهای عصری در تدوین الگوی تمدن مطلوب اسلامی مورد مطالعه و کنکاش قرار داده و به نقاط قوت و ضعف این تمدن دست یابد.

پیک اندیشه

هشدار آیت ا...مکارم شیرازی درباره امامزاده سازی

آیت ا...مکارم شیرازی با اشاره به ترویج و افزایش خرافه گرایی و خرافه سازی در بین مردم نسبت به این امور هشدار داد.به گزارش مرکز خبر حوزه معظم له در گفت وگو با بخش خبر ساعت ۲۱ رادیو معارف درباره افزایش خرافه گرایی گفت: اخیرا با استناد به برخی خواب ها امامزاده سازی در بعضی جاها معمول شده است که مثلا فلان امامزاده در فلان منطقه مدفون است و یا این که نیاز به آب و غذا دارد و هر کسی که با این امور مخالفت کند به بلا گرفتار می شود.معظم له افزود: این مطالب درست نیست، امامزاده ها روی اسناد و مدارک تعیین می شوند و دعاها نیز روی اسناد و مدارک مشخص می شود.آیت ا...مکارم شیرازی خاطرنشان کرد: در مورد مسجد جمکران نیز بارها گفتیم که در حال بیداری بوده و در خواب نبوده است، در شرع اسلام خواب حجت نیست و نمی شود بر این اساس یک مطلب اسلامی درست بکند.معظم له در پایان ابراز امیدواری کردند: همیشه گوش به فرمان قرآن، ائمه معصومین(س) و فتاوای مراجع عظام تقلید باشیم.

مرکز اسناد و نمایشگاه دائمی آثار وقفی افتتاح شد

مرکز اسناد و نمایشگاه دائمی آثار وقفی سازمان اوقاف و امور خیریه با برخورداری از ۳۷ هزار وقف‌نامه و سند وقفی و ۵۲ وقف‌نامه شاخص هنری صبح دیروز با حضور نماینده ولی فقیه و سرپرست سازمان اوقاف و امور خیریه در محل این سازمان افتتاح شد. به گزارش ایسنا، حجت‌الاسلام والمسلمین علی محمدی در حاشیه مراسم افتتاح و بازدید از مرکز اسناد و نمایشگاه دائمی آثار وقفی سازمان اوقاف و امور خیریه در جمع خبرنگاران خاطرنشان کرد: ۴ ماه قبل در بازدیدی که از معاونت امور اوقافی سازمان داشتیم، قرار شد اقدام انقلابی و جدی برای سامان بخشیدن به اسناد و مدارك وقفی داشته باشند که امروز به همت همکاران معاونت امور اوقافی طبق استانداردهای روز که مورد تایید کارشناسان اسناد ملی است، این مجموعه آماده شده و مورد رضایت می‌باشد. وی از مردم، خانواده‌ها و کسانی که اسناد موقوفات در اختیار دارند درخواست کرد سازمان اوقاف را امین خود بدانند و اسناد را در اختیار سازمان قرار دهند.

دومین همایش جهانی زنان ۵ و ۶ اسفند برگزار می شود

دومین همایش جهانی زنان با عنوان «ره آورد جهان اسلام در مسائل زنان و واکاوی پیامدهای فمینیسم» ۵ و ۶ اسفند ماه ۸۸ در تالار علامه امینی دانشگاه تهران برگزار می شود. به گزارش «مأوا»، این همایش با هدف بسط و گسترش اندیشه اسلامی درباره مسئولیت حقوق زنان، بنیان خانواده و واکاوی و نقادی پیامدهای منفی فمینیست و تأثیرات منفی آن در روبه زوال و فروپاشی بردن خانواده و کارکردهای آن در غرب بر پا خواهد شد. تاکنون ۳۰۰ مقاله فارسی و ۱۰۰ مقاله خارجی از ۲۵ کشور جهان به دبیرخانه همایش ارسال و ارزیابی شده است. علاقه مندان می توانند با مراجعه به سایت www.icwomen.ir اطلاعات لازم در مورد این همایش و چگونگی ثبت نام برای حضور در آن را کسب کنند.

فعالیت بیش از هزار مؤسسه قرآنی در کشور

رئیس دفتر توسعه و ترویج فعالیت‌های قرآنی کشور از فعالیت بیش از یک هزار مؤسسه قرآنی دارای مجوز در کشور خبر داد و گفت: باید این تعداد را به دو هزار موسسه افزایش داد و پروسه صدور مجوز را روان و ساده کرد. به گزارش ایسنا، حجت‌الاسلام حمید محمدی تلاوت را یکی از هنرهای بزرگ قرآنی اعلام کرد و افزود: تاکنون ۲۰ مدرسه قرائت را در کشور راه‌اندازی کرده‌ایم. مشاور وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی از ایجاد ۱۲۰ شغل قرآنی در کشور خبر داد و شناخت قرآن، ایمان به قرآن و رفتار قرآنی را از عوامل تأثیرگذار در توسعه فرهنگ قرآنی اعلام کرد.

پنجم اسفند ماه از نخستین دانشنامه کلام اسلامی رونمایی می شود

در مراسمی از سوی پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی از دانشنامه کلام اسلامی در قم رونمایی می شود.به گزارش رسا، این دانشنامه به همت جمعی از پژوهشگران و اساتید در موسسه امام صادق(ع) و مرکز تخصصی علم کلام با اشراف آیت ا...جعفر سبحانی تهیه و تدوین شده است.دانشنامه کلام اسلامی، نخستین دانشنامه تخصصی در علم کلام اسلامی است که به تبیین و تحقیق مفاهیم و مسائل کلامی به صورت تحلیلی- توصیفی و با استناد به منابع معتبر و متعدد پرداخته است. لازم به ذکر است پژوهشکده دانشنامه نگاری پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی در نخستین سالگرد تاسیس خود، به منظور تحلیل از یک عمر مجاهدت علمی آیت ا... جعفر سبحانی، مراسم رونمایی از این اثر گران سنگ را در پنجم اسفندماه در تالار اندیشه پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی دفتر قم برگزار می کند.

همایش بزرگداشت علامه محمد تقی مجلسی برگزار می شود

همایش بزرگداشت علامه محمدتقی مجلسی به همت جامعة المصطفی العالمیه واحد اصفهان، ششم اسفندماه در اصفهان برگزار می شود. حجت الاسلام مهدی حافظی، کارشناس پژوهشی جامعة‌المصطفی العالمیه واحد اصفهان، در گفت‌وگو با رسا از برگزاری همایش بزرگداشت علامه عارف محمد تقی مجلسی از سلسله همایش های حیات دوباره به همت جامعة‌المصطفی العالمیه واحد اصفهان، ششم اسفندماه سال جاری خبر داد.

پیش کنفرانس بین المللی کاشف الغطاء سال آینده در تهران برگزار می شود

رئیس پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی، گفت: به دنبال هماهنگی های به عمل آمده و سفر اخیر هیئتی از پژوهشگاه به کشور عراق قرار شد پیش کنفرانس بین المللی کاشف الغطاء سال آینده در تهران و کنفرانس اصلی آن دو سال بعد در نجف اشرف برگزار شود. حجت الاسلام والمسلمین احمد مبلغی در گفت‌وگو با ایسنا، با اشاره به سفر هیئتی از پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی به کشور عراق و اقدامات انجام شده برای برگزاری کنفرانس بین المللی علامه کاشف الغطاء افزود: در این سفر با مراجع عظام از جمله آیت ا...سیستانی، سیدمحمد سعید حکیم، فیاض، بشیر نجفی و آیت ا... بحرالعلوم که از شخصیت های سیاسی نجف است، دیدار و گفت‌وگو به عمل آمد.وی خاطرنشان کرد: هم چنین جلسه علمیه ای نیز در نجف متشکل از فضلاء حوزه و استادان دانشگاه نجف درباره شخصیت کاشف الغطاء برگزار شد و بنده در آن جلسه در ارتباط با ابعاد شخصیت علمی و فرهنگی و فقهی کاشف الغطاء و رویکردهای ایشان در ایجاد وحدت میان امت اسلامی سخنرانی کردم.

CMYK